

Operační program Životní prostředí v polovině své existence

Anna Limrová, Petr Kostečka, Jiří Petřivalský, Jiří Klápště,
Linda Franková, Luboš Stárka

Pro programové období 2007–2013 je v České republice schváleno Evropskou komisí 26 operačních programů (OP), jejichž zaměření vychází a navazuje na cíle a priority rozvojového plánu ČR. Operační programy jsou orientovány buď územně (na jednotlivé kraje), tematicky (doprava, vzdělání, zaměstnanost, životní prostředí), nebo na přeshraniční spolupráci (ČR – Polsko, ČR – Rakousko atd.). Na jednotlivé složky životního prostředí je zaměřen Operační program Životní prostředí (OP ŽP), při jehož nastavování byl zohledněn požadavek, aby z něj mohlo být finančně podpořeno co nejvíce opatření, která byla v minulých letech hrazena z národních dotačních programů (např. z Programu revitalizace říčních systémů). Z OP ŽP je tak možné hradit celou řadu investičních i neinvestičních akcí na zlepšování vodohospodářské infrastruktury, kvality ovzduší, nakládání s odpady, zlepšování stavu přírody a krajiny a na podporu environmentálního vzdělávání.

OP ŽP je rozdělen do osmi prioritních os, které se dále člení na tzv. oblasti podpory podle charakteru podporovaných opatření. Na zlepšování stavu přírody a krajiny je zaměřena Prioritní osa 6, na jejíž administraci se podílí také Agentura ochrany přírody a krajiny ČR. Ta se účastní i administrativního procesu Prioritní osy 1, oblasti podpory 1.3.2 Eliminace povodňových průtoků systémem přírodě

blízkých protipovodňových opatření. Prioritní osa 6 podporuje projekty na zajištění péče o území soustavy Natura 2000, druhové rozmanitosti, obnovu krajinných prvků, optimalizaci vodního režimu, rozvoj urbanizovaného prostředí a prevenci sesuvů, řízení, monitoring geofaktorů a jiných opatření realizovaných v rámci složky neživé přírody.

OP ŽP je dostupný širokému okruhu žadatelů, o finanční prostředky mohou požádat fyzické osoby, právnické osoby, obce, města, kraje, příspěvkové organizace a organizační složky státu, státní podniky, státní organizace, občanská sdružení, obecně prospěšné organizace, veřejné výzkumné instituce i veřejnoprávní subjekty. V některých případech je okruh žadatelů omezen, např. u specifických opatření, která jsou v kompetenci pouze stanovených organizací. Přesný výčet oprávněných žadatelů v rámci OP ŽP je uveden v základním dokumentu programu – v Implementačním dokumentu.

Podpora z OP ŽP je poskytována formou dotace (finančními prostředky v určité výši, které jsou vázány na konkrétní činnosti). Opatření jsou z OP ŽP osy 6 financována v rozpětí 75–100% z celkových užitelných nákladů akce, výše dotace je určena podle jednotlivých oblastí podpory nebo typu opatření.

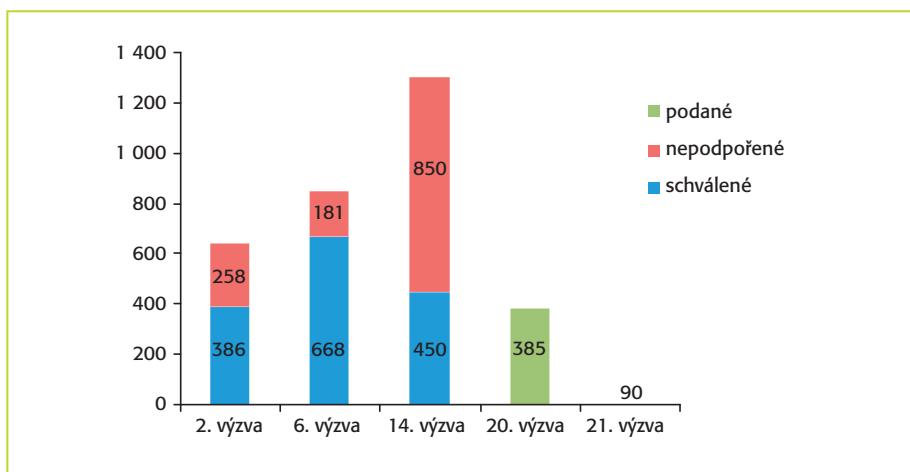
Žadatelé, kteří mají zájem získat finanční podporu svých projektů z OP ŽP, podávají

žádosti v tzv. výzvách, které jsou každoročně vyhlašovány prostřednictvím Státního fondu životního prostředí. Pro Prioritní osu 6 bylo od roku 2007 vyhlášeno pět výzev, v nichž bylo podáno 3 268 žádostí. V rámci první výzvy pro osu 6 bylo z podaných žádostí podpořeno, tzn. bylo úspěšných 60%, projektů, ve druhé výzvě 79% a ve výzvě třetí pouze 35%, což bylo způsobeno především chybami ve formálních náležitostech podaných žádostí. Žádosti podané ve čtvrté a páté výzvě v současné době procházejí hodnocením podle ekologicko-technických kritérií a jejich vyhodnocení bude známo koncem roku 2010. Úspěšnost projektů závisí jednak na kvalitě zpracování žádosti, tzn. na dodržení formálních náležitostí, které jsou předepsány ve směrnici MŽP č. 4/2010, dále na tom, zda žádost splňuje kritéria uvedená v Implementačním dokumentu, a v neposlední řadě na věcné kvalitě projektu, která je bodově hodnocena v rámci ekologicko-technických kritérií.

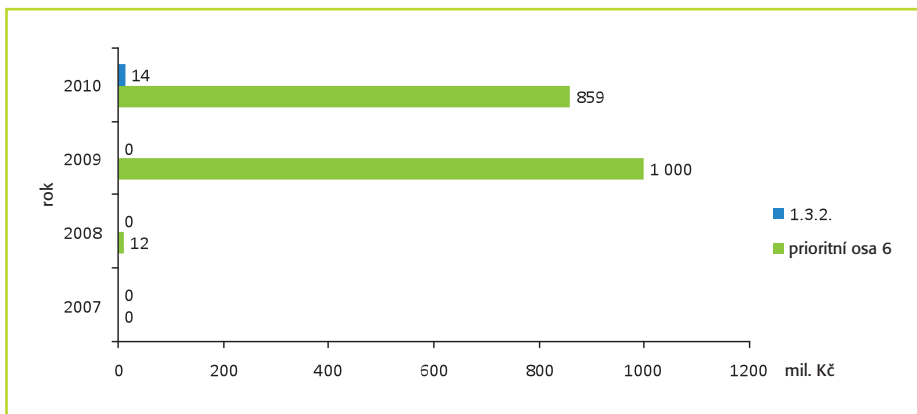
Přestože byl OP ŽP zahájen již v roce 2007, první čerpání na realizaci projektů probíhalo až od roku 2008, kdy byla na jeho začátku vyhlášena i první výzva pro osu 6. Od okamžiku podání žádosti až po ukončení jejího hodnocení a schválení uběhne téměř šest měsíců, poté záleží na žadateli, kdy předloží povinné doklady, aby mu bylo vydáno Rozhodnutí o poskytnutí dotace, a mohlo tak být zahájeno samotné financování projektu.

Při sestavování podmínek OP ŽP bylo stanoveno, jaká opatření chce stát prostřednictvím tohoto programu podporovat, což se promítlo do Implementačního dokumentu, kde je stanoveno, které projekty jsou zohledňovány v rámci jednotlivých oblastí podpory. Dále byly stanoveny priority podporovaných opatření, které byly promítnuty do Hodnotících kritérií OP ŽP.

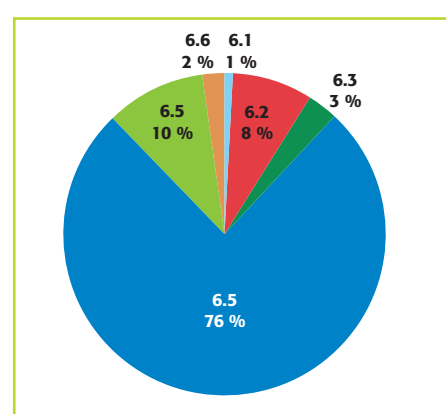
Např. jednou z priorit je realizace projektů ve zvláště chráněných územích, které jsou v hodnocení podle ekologicko-technických výběrových kritérií bodově zvýhodněny, není to však podmínka jejich úspěšnosti. Po několika výzvách se ukázalo, že tato priorita není naplňována; ve zvláště chráněných územích se realizuje pouze asi 8% projektů. Priorita státu v rámci zlepšování stavu přírody a kra-

Graf 1 Žádosti o podporu podané v jednotlivých výzvách OP ŽP

Graf 2 Přehled čerpání finančních prostředků (podle prioritních os) z OP ŽP v jednotlivých letech

Graf 3 Čerpání finančních prostředků podle jednotlivých oblastí v roce 2009

jiný a skutečně financované projekty z OP ŽP uvádíme v následujícím popisu jednotlivých oblastí podpory Prioritní osy 6.

6.1 Implementace a péče o území soustavy Natura 2000

Cílem oblasti podpory 6.1 je zajištění podkladů pro vyhlášení schválených evropsky významných lokalit (EVL) a zajištění podkladů pro naplnění povinnosti monitoringu vyplývajících z evropské legislativy. Způsobilými aktivitami jsou činnosti spojené s vyhlášováním (EVL), případně s uzavřením smluvní ochrany (inventarizační průzkumy, zpracování plánů péče, identifikace vlastníků dotčených pozemků, geodetické práce, označení hranic území v terénu apod.) a monitoring zvláště chráněných území, vybraných území soustavy Natura 2000 a stavu populací rostlinných a živočišných druhů.

Dosud bylo podáno 31 žádostí za 0,878 mil. Kč, z toho jedna žádost (za 25 mil. Kč) nebyla akceptována. Většina podaných žádostí je zaměřena na vyhlášováním EVL, tři žádosti zahrnují monitoring.

6.2 Podpora biodiverzity

Oblast podpory 6.2 zahrnuje nejširší spektrum podporovaných aktivit v rámci celé Prioritní osy, obsahově přesahuje i do ostatních oblastí podpory (6.3, 6.4). Jejím základním cílem je posílení biologické rozmanitosti na úrovni druhů a biotopů včetně omezení negativních vlivů lidské činnosti na přírodu a krajinu.

K podpoře biodiverzity v pravém slova smyslu je určena hlavní kategorie opatření směřující k uchování a zvyšování početnosti druhů. Zahrnuje pestrý škálu projektů cílených na konkrétní populace zvláště chráněných druhů rostlin a živočichů, druhů uvedených v červených seznamech, a na biologicky hodnotné biotopy. Opatření lze situovat do chráněných území i mimo ně. Obdobně široký záběr podporovaných činností nabízí kategorie opatření na zajišťování péče o chráněná území. Kromě zvláš-

tě chráněných území a jejich ochranných pásem je možné podporovat také obnovu péči o území evropsky významných lokalit a ptačích oblastí, územní systémy ekologické stability, registrované významné krajinné prvky, přírodní parky a geoparky. Obě kategorie opatření představují komplexní soubory vzájemně se doplňujících typů projektů realizovatelných s využitím zásad ekosystémového přístupu k ochraně biodiverzity *in situ* jak na lesních, tak nelesních pozemcích i na vodních plochách. Ostatní kategorie opatření se vyznačují spíše užší specializací se zaměřením na nepůvodní a invazní druhy rostlin a živočichů, fragmentaci krajiny (nově včetně samostatných studií), návštěvnickou infrastrukturu, stanice pro handicapované volně žijící živočichy, ochranu jeskyní a krasových jevů nebo na škody způsobené silně a kriticky ohroženými zvláště chráněnými druhy živočichů.

V dosavadních výzvách bylo v rámci této oblasti podáno 212 projektů v celkové výši 2,66 mld. Kč, schváleno bylo jich 117.

Z celkového objemu žádostí podaných do Prioritní osy 6 ve všech dosavadních výzvách připadá na oblast podpory 6.2 pouhých 7 %, mezi žádostmi schválenými k financování pak o jedno procento víc. Žádosti z 20. výzvy teprve procházejí procesem hodnocení. Nicméně jen 32 přijatých žádostí a více než 30 % neúspěšných projektů z oblasti podpory 6.2 v minulých výzvách zatím nenapovídá, že by stávající trend v počtu schválených žádostí výrazněji směřoval k vyšším hodnotám.

Skladbu doposud schválených projektů tvoří budování návštěvnické infrastruktury, rybích přechodů, stanic pro handicapované živočichy a lesních cest a další stavební investice (převážně revitalizace rybníků, v menší míře pak mokřadních biotopů). V souvislosti s péčí o lesní plochy ve zvláště chráněných územích byly schváleny dva nákladné projekty ke stabilizaci lesů v národních parcích a několik monitorizačních obůrek. Nepodstatnou část tvoří projekty managemento-

Opatření realizovaná v rámci podpory biodiverzity

Název projektu: Likvidace křídlatky v povodí Odry – 1. etapa (6. výzva OP ŽP – projekt v realizaci)

Kraj realizace: Moravskoslezský

Projekt realizuje: ČSOP Salamandr

Období realizace: Červenec 2009 – prosinec 2011

Území projektu: Povodí většiny pravostranných přítoků Odry – Jičinka, Sedlnice, Lubina a Ondřejnice a menší toky mezi nimi; zahrnuje území 31 obcí a měst

Aktivita: Hlavní aktivita – **potlačení křídlatky** – chemická likvidace opakovaným postřikem. Uschlá křídlatka bude pokosena a uklizena. Likvidace proběhne na ploše 34,01 ha; doplňkové aktivity:

výsevy regionální travní směsi – pouze na části plochy (5 ha), kde po odstranění křídlatky hrozí rozšíření jiných invazních druhů; **pravidelný monitoring vody a půdy** – bude průběžně sledován vliv postřiků na životní prostředí; **informování veřejnosti** – zejména osvěta mezi vlastníky pozemků

Náklady: 5 598 950 Kč

Návržnost: Likvidace křídlatky v povodí Odry – 2. etapa (14. výzva OP ŽP – projekt schválen k financování)

Období realizace: Srpen 2010 – červenec 2013

Území projektu: Povodí levostranných přítoků Odry a bezprostřední okolí Odry nad Ostravou; území o ploše cca 1 000 km²

Náklady: 7 240 470 Kč

vého charakteru, opatření na regulaci invazních druhů rostlin a živočichů a několik málo opatření má přímou vazbu na podporu populací chráněných druhů živočichů.

Výčet schválených žádostí naznačuje, že potenciál, jakým oblast podpory 6.2 na poli ochrany přírody a podpory biodiverzity jako

takové disponuje, nebyl v dosavadním průběhu programu zcela uspokojivě saturován, a to jak z hlediska kvantity předložených žádostí, tak ani z hlediska jejich tematického zaměření. Zdali se ve druhé polovině programového období podaří 57 % prostředků (zbývající alokace činí 1,6 mld. Kč) využít pro zlepšení biologické rozmanitosti efektivněji, závisí především na zvýšené aktivitě potenciálních žadatelů.

6.3 Obnova krajinných struktur – les

V rámci obnovy krajinných struktur jsou kromě záměrů na nelesní půdě podporovány lesnické projekty, jejichž cílem je regenerace a zlepšení druhové a věkové skladby lesů a zlepšení stavu lesních půd. Hlavními způsobilými činnostmi jsou výsadby stanovištně vhodných druhů dřevin, ochrana výsadeb a přirozeného zmlazení, výchovné zásahy za účelem podpory vtroušených druhů dřevin a zajištění vysoké prostorové, věkové a druhové diferenciace, těžební zásahy redukující a likvidující nežádoucí druhy dřevin a přestavby porostů v prioritních oblastech pásem ohrožených imisemi. Preferovány jsou záměry lokalizované ve zvláště chráněných územích, dále záměry s pozitivním vlivem na zvláště chráněné druhy rostlin a živočichů a využívající přírodě blízké postupy hospodaření a šetrné technologie.

Do minulých výzev bylo v rámci oblasti podpory 6.3 podáno 54 žádostí na realizaci lesnických projektů za 439 mil. Kč. Z toho pět žádostí v celkové výši 21 mil. Kč nebylo akceptováno nebo bylo zrušeno žadatelem a osm žádostí (v celkové výši 31 mil. Kč), podaných do 20. výzvy, je prozatím v procesu vyhodnocování. Žadatelé je využívají celá šíře možností, kterou jim oblast podpory dává, od obnovy lesa v imisních oblastech (za téměř 200 mil. Kč v Ústeckém kraji) až po početné projekty zlepšování druhové a věkové skladby lesů. Relativně malý zájem o podporu je ze strany obecních a soukromých vlastníků lesů, jejichž žádosti zaujímají méně než pětinu využívaných finančních prostředků.

6.3 Obnova krajinných struktur kromě lesů

V rámci této oblasti podpory je možné realizovat projekty, jako jsou opatření navržená v rámci schválených komplexních pozemkových úprav zaměřených na výsadbu zeleně v krajině a ochranu půdy, na přípravu a realizaci prvků územních systémů ekologické stability, zakládání a obnovu krajinných prvků (výsadba a obnova remízů, alejí, soliterních stromů, větrolamů atd.), břehových porostů a historických krajinných struktur (vč. polních cest a ošetření stromů ve významných alejích) a na péči o památné stromy.

Hlavním posláním těchto opatření je výrazné posílení biodiverzity či ekosystémové

Opatření realizovaná v rámci obnovy krajinných struktur v lese

Název projektu: Obnova jedle v CHKO Slavkovský les (6. výzva OP ŽP – projekt ukončen)

Kraj realizace: Karlovarský

Projekt realizuje: Lesy České republiky, s.p.

Období realizace: 2009

Území projektu: CHKO Slavkovský les

Aktivita: Výsadba sazenic jedle bělokoré jako meliorační a zpevňující dřeviny do porostů na části území CHKO a jejich ochrana proti škodám zvěří individuální formou. Postupná přeměna stejnověkových smrkových porostů, jejich druhová, věková a prostorová diferenciace a zlepšení ekologické a mechanické stability porostů. Na 58 parcelách ve vlastnictví žadatele bylo vysazeno 3 660 obalovaných sazenic o výšce 15–25 cm. Individuální ochrana byla zajištěna drátěnými koši o průměru 60 cm a výšce 150 cm, upevněných dvěma dubovými kůly.

Náklady: 1 071 496 Kč

Foto R. Musilová

diverzity v daném území. K tomuto účelu by měly sloužit projekty typu obnovy, zakládání a údržby stanovišť zvláště chráněných a ohrožených druhů, příp. podpora stanovišť a populací s nízkým zastoupením jak v daném regionu, tak na ostatním území ČR. Dále se jedná o podporu stanovišť a populací, které jsou s ohledem na místní podmínky pro daný region typické, avšak v rámci ČR ojedinělé. Konkrétně jde např. o realizaci krajinných prvků, prvků ÚSES, a to především na územích s nedostatkem přírodních prvků (např. rozlehlé plochy orné půdy). Prioritní by měly být žádosti podané na územích zvláště chráněných oblastí, ptačích oblastí, evropsky významných lokalit, příp. na územích chráněných Karpatskou úmluvou, která plně využívají možností dané lokality pro obnovu krajinných prvků.

Od spuštění OP ŽP do současnosti bylo v rámci čtyř výzev do této oblasti podpory podáno celkem 394 žádostí za 1 469 mil. Kč. Z uvedeného počtu bylo 338 žádostí zaměřeno na péči o prvky nelesních ekosystémů s celkovými náklady 1 030 mil. Kč. Největší část zaujímaly žádosti typu obnovy alejí a realizací prvků ÚSES.

6.4 Optimalizace vodního režimu krajiny

Oblast podpory 6.4 je zaměřena na obnovu retenční schopnosti krajiny s kladným vlivem na biodiverzitu. Podporovány jsou především podélné revitalizace vodních toků a niv, obnova a tvorba mokřadů a tůň. Podpořit lze také obnovu a výstavbu vodních nádrží, které nejsou prioritně určeny pro chov ryb, ale plní řadu dalších funkcí (krajinotvornou, ekostabilizační, protipovodňovou apod.). Je také možné žádat o dotace na obnovu a výstavbu poldrů o celkovém objemu do 50 000 m³. Upřednostňovány jsou víceúčelové poldry, migračně propustné s přírodě blízkými prvky v zátopě (docílenými revitalizací vodního toku, mokřady a tůňemi, výsadbami zeleně apod.). V ploše povodí jsou podporována protierozní opatření, která přispívají k omezení erozní ohroženosti pozemků (především průlehy, meze, zasakovací pásy i větrolamy).

Prioritně jsou podporována opatření, která řeší degradovanou území (např. technicky upravená koryta vodních toků, plošně odvodněná území, území devastovaná těžbou, rozsáhlé zemědělské intenzivní kultury). Oblast podpory 6.4 zohlednila povinnost naplňování Rámcové směrnice o vodách (2000/60/ES), ve které se ČR zavázala ke zlepšení ekologického a morfologického stavu vodních toků a niv. Hodnotící kritéria oblasti podpory jsou tak nejprůzračněji nastavena pro revitalizace vodních toků a niv a pro obnovu a tvorbu mokřadů. Zkušenost z dosavadních výzev programu však ukazuje, že téměř 90 % žádostí řeší obnovu či výstavbu vodních nádrží. Očekávané naplnění cíle podpory 6.4 je tak omezeno, neboť obnova a výstavba vodních nádrží má významně nižší přínos pro optimalizaci vodního režimu krajiny oproti opatřením na revitalizaci vodních toků, niv a mokřadů. Naplňování závazků Rámcové směrnice o vodách tak může být ohroženo.

Do uplynulých výzev bylo podáno celkem 1 506 žádostí za 9,8 mld. Kč, z nichž 187 nebylo akceptováno nebo bylo zrušeno žadatelem (1,190 mld. Kč).

6.5 Podpora regenerace urbanizované krajiny

V rámci oblasti podpory 6.5 je možné realizovat projekty, jako jsou opatření pro zakládání a revitalizaci významné sídelní zeleně s preferencí druhové skladby, která posiluje diverzitu sídelních biotopů a vztah obyvatel

Opatření realizovaná v rámci optimalizace vodního režimu krajiny

Název projektu: Obnova rybníka par. č. 882 v k.ú. Záluží nad Vltavou (6. výzva OP ŽP – projekt ukončen)

Kraj realizace: Jihočeský

Projekt realizuje: Zdeněk Kopta

Období realizace: 2009–2010

Území projektu: k.ú. Záluží nad Vltavou

Aktivita: Cílem opatření je obnova vodní nádrže a revitalizace části přítoku. Revitalizace vodní nádrže spočívala v odbahnění a rekonstrukci technických objektů a v obnově litorálního pásma. Část litorálního pásma zůstala zachována, v nátokové části byl vytvořen mokřad. Revitalizace vodního toku spočívala v likvidaci zatrubněné vodoteče nad rybníkem, která byla nahrazena 343 m revitalizačním korytem s vymezeným zatravněným pásem v šířce 22–40 m. Součástí projektu jsou také dvě nevypustitelné tůně. V okolí vodní nádrže a revitalizovaného vodního toku jsou provedeny výsadby místně původních

a stanovišti odpovídajících druhů dřevin.

Náklady: 2 163 973 Kč

Revitalizovaný úsek vodního toku nad vodní nádrží po dokončení

Foto V. Šámal

sídel (zejména dětí a mládeže) k přírodě. Podpora je zaměřena na obnovu přírodě blízké zeleně v sídelním prostředí, individuální zakládání a obnovu parků a další trvalé nelesní zeleně na plochách vymezených v územně plánovací dokumentaci, stromořadí a významné skupiny stromů uvnitř sídel, hřbitovů, městských a obecních lesoparků, školních zahrad a komponovaných krajinných areálů. Současně se podpora zaměřuje na obnovu a rozvoj funkčních ploch sídelní zeleně zlepšujících kvalitu života člověka v urbanizované krajině. Podpora se rovněž vztahuje na zakládání a regeneraci zeleně v rámci tvorby zeleného prstence kolem sídel vymezených v územně plánovací dokumentaci, na výsadbu vegetace s přírodě blízkým charakterem na místě dříve odstraněných malých (na pozemcích menších než 10 ha) a ekonomicky těžko využitelných brownfields, v bývalých vojenských výcvikových prostorách (jestliže se nejedná o velkoplošné zalesňování), na likvidaci jiných staveb a zařízení, zátěže či následků geologického průzkumu, na odstranění nebo zajištění nevyužívaných staveb a dalších objektů ve zvláště chráněných územích a územích zařazených do soustavy Natura 2000.

Hlavním smyslem této oblasti podpory je snaha o významné zvýšení biodiverzity v zastavěných územích či obnovení historického stavu parků, případně památkově chráněných částí měst a obcí, a to přednostně na území významných krajinných prvků, prvků územních systémů ekologické stability, památek světového dědictví UNESCO či nemovitých kulturních památek.

Od roku 2007 do současnosti bylo v rámci čtyř výzev OP ŽP do této oblasti podpory podáno celkem 872 žádostí za 4 095 mil. Kč.

Jelikož jde o jeden z mála dotačních zdrojů, z něhož lze čerpat finanční prostředky na zlepšování stavu zeleně v intravilánech sídel, je hojně využíván (v současnosti je vyčerpáno/schváleno cca 60% alokace). Největší část zaujímaly žádosti typu obnovy ploch veřejné zeleně.

Podpora regenerace urbanizované krajiny

Název projektu: Obnova a rozšíření ploch veřejné zeleně v obci Šestajovice (2. výzva OP ŽP – projekt ukončen)

Kraj realizace: Středočeský

Projekt realizuje: Obec Šestajovice

Období realizace: 2009

Území projektu: Obec Šestajovice

Aktivita: Až na výjimky byly ulice a další plochy v obci bez jakékoli zeleně. V rámci projektu byla vysázena stromořadí ve 32 ulicích (včetně náměstí), v malé části území šlo o dosadby ke stávající zeleni. Volné plochy mezi stromy byly zatravněny.

V ulicích byly vzhledem k omezenému prostoru pro výsadbu a přítomnosti inženýrských sítí použity převážně malokorunné kultivary. Při zásahu do ochranného pásma sítí byla instalována folie zabráňující prorůstání kořenů.

Náklady: 6 300 812 Kč

Ačkoli původním cílem v této oblasti bylo zvýšení biologické rozmanitosti zastavěných či zastavitelných částí sídel, případně památkově chráněných ploch, v praxi je finanční podpora využívána především k rekonstrukci veřejné zeleně dosti často s malým či nulovým efektem pro zvýšení biodiverzity v území (příkladem může být situace, kdy počet kácených dřevin je roven počtu vysázených nebo namísto adekvátního ošetření dřevin je voleno jejich skácení a náhradní výsadba jinými dřevinami).

6.6 Prevence sesuvů a skálních řícení

Oblast podpory 6.6 je určena pro sanaci a stabilizaci nejnebezpečnějších sesuvů a skálních masivů a k zajištění jejich monitorování, pro zpracování či přehodnocení údajů o zásobách podzemních vod, k revizi ochranných pásem a vyhledávání nových zdrojů podzemní pitné vody, zajištění dalších neobnovitelných zdrojů a k odstranění negativních následků hornické činnosti realizované v minulosti.

V rámci této oblasti bylo podáno 111 žádostí v částce 1,33 mld. Kč, z toho 14 nebylo akceptováno (86 mil. Kč), 18 žádostí z 20. výzvy je stále v procesu hodnocení (100 mil. Kč).

Mezi žádostmi převažují hydrogeologické průzkumy na zajištění zdrojů podzemní pitné vody pro obce nebo jejich místních částí. Cílem projektů tohoto typu je ověření předpokládaných vodních zdrojů, a pokud jsou připraveny kvalitně, nejsou z pohledu ochrany přírody problémem. Výjimkou byly pouze dvě žádosti, které byly v konfliktu se zvláště

Foto M. Molíková

Podpora regenerace urbanizované krajiny

Název projektu: Rekonstrukce lipové aleje k zámku Konopiště (6. výzva OP ŽP – projekt ukončen)

Kraj realizace: Středočeský

Projekt realizuje: Národní památkový ústav

Období realizace: 2009

Území projektu: Cesta od parkoviště k zámku Konopiště

Aktivita: V rámci projektu byla obnovena část oboustranné aleje podél cesty od parkoviště k zámku Konopiště. V místech nové výsadby byla původně stará lipová alej se stromy v havarijním stavu. Jejich kácení nebylo hrazeno z OP ŽP, neboť jej žadatel provedl na vlastní náklady.

Na pravé straně aleje, na podezděné terase, je vysazeno 11 lip malolistých, kultivar Greenspire (*Tilia cordata* cv. Greenspire), na levé pak 10 exemplářů. Tento kultivar s menší korunou byl zvolen, protože se alej nachází v blízkosti

cesty a pod stávajícími stromy je omezený prostor.

Náklady: 166 859 Kč

Foto M. Molíková

chráněnými druhy a maloplošně chráněnými území, proto nebyly doporučeny k financování. Spektrum a rozsahem prací, stejně

jako jejich finančním objemem, je ojedinělý v současnosti se rozvíjející rozsáhlý projekt České geologické služby s názvem Rebilance

zásob podzemních vod, který vyhodnotí 56 vybraných hydrogeologických rajonů a stanoví mj. limity pro jejich trvale udržitelné využívání jako zdrojů pitné vody.

Sanace sesuvů a zabezpečení nestabilních skalních masivů podél komunikací a turistických cest nebo ohrožujících obytné budovy či infrastrukturu v principu představují zásahy proti přirozeným přírodním procesům v lokalitách, kde je využití území prioritou. Dosud realizované projekty jsou sice technickým zásahem do území, přírodu však nenarušují nad únosnou mírou. Podpora zásadně není určena na opravy a rozsáhlé rekonstrukce opěrných zdí. V této oblasti podpory není překvapivě využívána možnost získání finančních prostředků na odstranění pozůstatků po ukončené hornické činnosti; dosud byly podány jen dvě žádosti.

Po několika výzvách OP ŽP pro Prioritní osu 6 se zatím zdá, že opatření, která jsou z hlediska zlepšování stavu přírody a krajiny prioritní, a byla tak i nastavena v rámci programu, nejsou ze strany žadatelů upřednostňována.

Autoři pracují na ředitelství Agentury ochrany přírody a krajiny ČR

SUMMARY

Limrová A., Kostečka P., Petřivalský J., Klápště J., Franková L. & Stárka L.: The Operational Programme „Environment“ (OPE) Just in the Middle of Its Term

The Operational Programme “Environment” (OPE) for the period 2007–2013 is funded from the European Community’s budget and co-financed from national sources. It supports various building and non-building environmental measures. The OPE includes eight priority areas (so-called axes) aiming at individual components of the environment. Nature conservation and landscape protection measures have been supported from the Priority Area No. 6 which is divided into six sub-areas. The financial support is available for almost everybody, covering a huge range of private and public applicants. The applications are submitted in calls publicly announced by the State Environmental Fund of the Czech Republic each year. It has been clearly defined which measures should be supported by the Government: therefore, types of projects to be subsidised in the individual areas are listed in the Implementation Plan. Furthermore, priorities were set-up within these measures: this is reflected in the OPE Assessment Criteria. The priority area No. 6.1. aims to support providing background for declaration of the Sites of European Importance approved (pursuant to Act No. 114/1992 Gazette on the Protection of Nature and the Landscape, as amended later, the term for Site of Community Importance, SCI under the Habitats Directive) as well as those supporting monitoring schemes pursuant to the European Community’s legislation. Therefore, mainly projects focusing on Sites of European Importance declaration have been submitted. The priority area No. 6.2. target is to support maintaining and improving biological diversity and includes a huge range of activities incl. wildlife protection measures. Its covers various projects on

protection of the particular populations of the Specially Protected Species and Red List species as well as management of biologically valuable habitats. Nevertheless, projects on building visitor facilities, fish passes, stations for injured wild animals, forest roads and other building measures (fish pond restoration, to a lesser extent also wetland restoration) have been approved yet. The priority area No. 6.3 supports measures to restore landscape elements significant for biodiversity conservation and forest management projects, trying to restore and improve forest tree species and age composition and to improve forest soils. Most applications aim at measures to restore tree alleys and Territorial System of Ecological Stability (TSES, a multi-level ecological network) components and at projects for improving of forest tree and age composition. Within the priority area No. 6.4, watercourse and floodplain restoration measures and wetland and pool restoration or establishing are financially supported by the OPE. Building of water reservoirs which do not aim at fish production, but which provide other functions can also be subsidised. Moreover, in the fact 90% of the applications deal with restoration or building of water reservoirs. Finances from the priority area No. 6.5 can be used for support to greenery restoration in the urbanized landscape, aiming at improving urban habitat diversity. Nevertheless, although urban greenery is being restored, the measures applied in many cases do not improve biological diversity in human settlements. The last area, i.e. the priority area No. 6.6 is to support measures preventing and eliminating landslides and consequences of mining and non-renewable natural resource assessment. Among applications having been submitted yet within this priority area, hydrogeological surveys on underground drinking water sources to be extracted by municipalities or their parts prevail. Generally, after the announced calls, it has been clear that measures which were set up as priorities for real improving the current state of nature and the landscape have not been preferred by applicants.